जात्यन्तरासम्भवात् । तदन्तःपातित्वे च पूर्ववदेवागम्यत्वं प्रतिलोमजत्वे तु तासान्नितरामगम्यत्वम् । अतः पुरुषान्तरोपभोगे तासान्निन्दितकर्माभ्यासेन पातित्यात् पतितसंसर्गस्य च निषिद्धत्वान्न सकलपुरुषोपभोगयोग्यत्वम् । सत्यमेवम् । किन्त्वत्र स्वैरिण्याद्युपभोगे पित्रादिरक्षकराजदण्डभयादिदृष्टदोषाभावाद्गम्यत्ववाचोयुक्तिः । दण्डाभावश्चावरुद्धासु दासीष्विति नियतपुरुषपरिग्रहोपाधितो दण्डविधानात्तदुपाधिरहितास्वर्थाद्गम्यते । स्वैरिण्याद्यानां पुनर्दण्डाभावो विधानाभावात् "कन्याम्भजन्तीमुत्कृष्टं न किञ्चिदपि दापयेदिति" लिङ्गदर्शनाच्चावगम्यते । प्रायश्चित्तन्तु स्वधर्मस्खलननिमित्तङ्गम्यानाङ्गन्तॄणां वाऽविशेषाद्भवत्येव । यत् पुनर्वेश्यानाञ्जात्यन्तरासम्भवेन वर्णान्तःपातित्यमनुमानादुक्तम् वेश्यावर्णानुलोमाद्यन्तःपातिन्यो मनुष्यजात्याश्रयत्वात् ब्राह्मणादिवदिति । तन्न कुण्डगोलकादिभिरनैकान्तिकत्वात् । अतो वेश्याख्या काचिज्जातिरनादिर्वेश्यायामुत्कृष्टजातेः समानजातेर्वा पुरुषादुत्पन्ना पुरुषसंयोगवृत्तिर्वेश्येति ब्राह्मण्यादिवल्लोकप्रसिद्धिबलादभ्युपगमनीयम् । न च निर्मूलेयम्प्रसिद्धिः । स्मर्य्यते हि स्कन्दपुराणे "पञ्चचूडा नाम काश्चनाप्सरसस्तत्सन्ततिर्वेश्याख्या पञ्चमी जातिरिति । अतस्तासान्नियतपुरुषपरिणयनविधिविधुरतया समानोत्कृष्टजातिपुरुषाभिगमने न दृष्टदोषो नापि दण्डस्तासु चानवरुद्धासु गच्छतां पुरुषाणां यद्यपि न दण्डस्तथाप्यदृष्टदोषोऽस्त्येव "स्वदारनिरतः सदेति" नियमात् । "पशुवेश्याभिगमने प्राजापत्यं विधीयते" इति प्रायश्चित्तस्मरणाच्चेति निरवद्यम् । अवरुद्धासु दासीष्वित्यनेन दासीस्वैरिण्यादिभुजिष्याभिगमने दण्डं विदधतस्तास्वभुजिष्यासु दण्डो नास्तीत्यर्थादुक्तम् । तस्यापवादमाह "प्रसह्य दास्यभिगमे दण्डो दशपणः स्मृतः । बहूनां यद्यकामासौ चतुर्विंशतिकः पृथक्" या० । पुरुषसम्भोगजीविकासु दासीषु स्वैरिण्यादिषु शुल्कदानविरहेण प्रसह्य बलात्कारेणाभिगच्छतो दशपणो दण्डः । यदि बहवः अकामामनिच्छन्तीमपि बलात्कारेणाभिगच्छन्ति तर्हि प्रत्येकञ्चतुर्विंशतिपणपरिमितन्दण्डं दण्डनीयाः । यदा पुनस्तदिच्छया भाटिन्दत्त्वा पश्चादनिच्छन्तीमपि बलात् व्रजन्ति तदा तेषामदोषः यदि व्याध्याद्यभिभवस्तस्या न स्यात् "व्याधिता सश्रमा व्यग्रा राजकर्मपरायणा । आमन्त्रिता चेन्नागच्छेददण्ड्या वड़वा स्मृतेति" नारदवचनात् । किञ्च । "गृहीतवेतना वेश्या नेच्छन्ती द्विगुणं वहेत् । अगृहीते समन्दाप्यः पुमानप्येवमेव च" या० । यदा तु शुल्कं गृहीत्वा सुस्थापि तं नेच्छति तदा शुल्कं द्विगुणं दद्यात् तथा शुल्कं दत्त्वा स्वयमनिच्छतः स्वस्थस्य पुंसः शुल्कहानिरेव "शुल्कं गृहीत्वा पण्यस्त्री नेच्छन्ती द्विगुणं वहेत् । अनिच्छन् दत्तशुल्कोऽपि शुल्कहानिमवाप्नुयादिति तेनैवोक्तत्वात् । तथान्योऽपि विशेषस्तेनैव दर्शितः "अप्रयच्छंस्तथा शुल्कमनुभूय पुमान् स्त्रियम् । आक्रमेण च सङ्गच्छन् तथा दन्तनखादिभिः । अयोनौ चाभिगच्छेद्यो बहुभिर्वाभिवासयेत् । शुल्कमष्टगुणं दाप्यो विनयन्तावदेव तु । "वेश्या प्रधाना यास्तत्र कामुकास्तद्गृहोषिताः । तत्समुत्थेषु कार्य्येषु निर्णयं संशये विदुरिति" । "गणान्नं गणिकान्नञ्च" अभक्ष्यान्नकथने मनुना तदन्नं निषिद्धम् ।

गणिकारिका स्त्री गणनं गणिः गण-इन् तं करोति अण् गौरा० ङीष् गणिकारी स्वार्थे के ह्रस्वः, कृ-ण्वुल् वा कापि अत इत्त्वम् । १(गणियारी) द्रुमे अमरः । "अग्निमन्थो जयः स स्याच्छ्रीपर्णी गणिकारिका । जया जयन्ती तर्कारी नादेयी वैजयन्तिका । अग्निमन्थः श्वयथुनुद्वीर्य्योष्णः कफवातहृत् । पाण्डनुत् कटुकस्तिक्तस्तुवरो मधुरोऽग्निदः" भावप्र० ।

गणिकारी स्त्री गणिं गणनं करोति कृ-अण् उप० स० गौरा० ङीष् । क्षुद्रगणिकारिकायाम् राजनि० ।

गणित न० गण-भावे क्त । १गणने "पारेपरार्द्धं गणितं यदि स्यात्" नैष० । ग्रहाणां २गतिस्थित्यादिगणने यथा गणिताध्यायः । करणे क्त । ३व्यक्ताव्यक्तरूपे अङ्कशास्त्रे "द्विविधगणितमुक्तं व्यक्तमव्यक्तयुक्तं तदवगमननिष्ठः शब्दशास्त्रे पटिष्ठः । यदि भवति तदेतं ज्यौतिषं भूरिभेदं प्रपठितुमधिकारी सोऽन्यथा नामधारी" सि०शि० । कर्म्मणि क्त । ४कृतगणने संख्याते त्रि० अमरः "विद्यां प्रमादगणितामपि चिन्तयामि" चौरप० गणनया आगते ५क्षेत्रफलादौ (कालि) "क्षेत्रस्य पञ्चकृतितुल्यचतुर्भुजस्य कर्णौ ततश्च गणितं गणक ! प्रचक्ष्व" । "सूर्य्योन्मितश्च गणितं वद तत्र किं स्यात्" लीला० ।

गणिताध्याय पु० गणितम् ग्रहगतिस्थित्यादिगणनमधीयतेऽत्र । अधि+इ-आधारे घञ् । सि०शि०ग्रन्थान्तर्गते अध्या-